

Suomen anesthesiologiyhdistyksen lausunto Sosiaali- ja terveysministeriölle

PÄIVYSTYSAPU 116117 -PALVELUN KÄYTTÖÖN TULEVISTA AIKUISTEN KIIREELLISEN HOIDON OHJEISTA.

Suomen anesthesiologiyhdistykselle (SAY) välitettiin lausuntopyyntö 'Päivystysapu 116117-palvelun käyttöön tulevista aikuisten kiireellisen hoidon ohjeista'. Diaari: VN/13857/2019.

Yhdistyksemme edustaa laaja-alaisesti sekä ensi- että tehohoidon lääkärikuntaa ja siten tuleva palvelu koskettaa merkittävästi yhdistyksemme jäsenistöä.

Erikoisalayhdistyksemme näkökulmasta kehitteillä oleva palvelu on erittäin kannatettava ollessaan sekä potilaiden että päivystyspotilaita hoitavien terveydenhuollon ammattilaisten etu. Sen merkitys matalan kynnyksen yhteydenottopalveluna on huomattava parannus potilaittemme päivystysavun saatavuudelle. Toisaalta se tulee merkittävästi vähentämään nykyiseen hätänumeroon 112 kohdistunutta kuormaa ei niin kiireellisten yhteydenottojen osalta. Palvelun avulla pystytään valtakunnallisesti myös yhtenäistämään päivystyksellisen hoidon toimintatapoja. Se on mahdollisuus tarjota alueellisesti yhdenvertaisempaa päivystyksellistä terveydenhuoltoa koko valtakunnan laajuisesti. Samoin palvelu auttaa vahvistamaan päivystyspotilaita hoitavien yksiköiden ja ensihoidon yhteistyötä ja kommunikaatiota yli sairaanhoitopiirirajojen, mikä toisaalta on tämän toiminnan perusedellytys. Sama numero alueesta riippumatta on niin palvelun käytettävyyden kuin potilasturvallisuudenkin kannalta keskeistä.

Päivystysavun työntekijän tehtävä tulee olemaan haasteellinen ja onkin mietittävä, miten tätä tehtäväkuormaa jaetaan järkevällä tavalla. Kommunikointi ja yhteistyö ensihoidon ja hätäkeskuksen kanssa tulee olla saumatonta. Työntekijän tulee tuntea laaja-alaisesti niin vastuullaan olevan alueen kuin eri sairaanhoitopiirien toimintatavat ja hoitoketjut perusterveydenhuollosta erikoissairaanhoidon. Samoin päivystysavun työntekijällä tulee olla mahdollisuus käyttää ja lukea sekä perusterveydenhuollon että erikoissairaanhoidon sairaskertomustekstejä, jopa valtakunnallisesti. Kirjava potilastietojärjestelmä maassamme tulee olemaan tälle huomattava haaste. Olisikin tavoiteltavaa ja palvelutoiminnan sujuvuuden kannalta keskeistä, että niin toimintatapoja ja hoitoketjuja kuin ajanvaraus- ja potilastietojärjestelmiäkin pystyttäisiin valtakunnallisesti yhtenäistämään.

Päivystysavun työntekijöillä tulee olla vuoden jokaisena päivänä ympäri vuorokauden oma lääkärikonsultti (esim. yleislääkäri tai akuuttilääketieteen erikoislääkäri). Tämän lisäksi ja tästä huolimatta katsomme, että päivystysavun työntekijällä tulee olla vähintään sairaanhoitajan peruskoulutus riittävän medisiinisen osaamisen varmistamiseksi. Työntekijän tulisi voida vastaanottaa ensihoitopalvelun kiireettömiä konsultaatioita tai hoitolaitoksista tulevia konsultaatioita. Lisäksi etälääketieteen eri mahdollisuuksia (esim. kuvat, video, reaaliaikainen kuvayhteys) tulisi hyödyntää laaja-alaisesti. Huomioitavaa on, että ensihoitolääkäri on ensisijaisesti hätätilapotilaan hoidon asiantuntija, jolloin hänen työpanoksensa tulee kohdentaa hätätilapotilaisiin. Kiireellisesti apua tarvitsevien potilaiden hoidon varmistamiseksi päivystysavun työntekijän mahdollisuus saada yhteys ensihoidon toimijoihin tulee silti olla saumaton. Yhteydenottokäytännöt ja linkitykset hätäkeskukseen ja numeroon 112 tulee olla ongelmattomat.

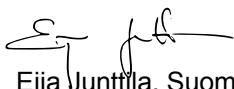
Nyt tehty aikuisten HTA -luokitustaulukko ja siihen liittyvät hoito-ohjeet ovat pohja niin yhtenäisille hoitokäytännöille kuin potilaiden hoitoon ohjaamiselle ja sen kiireellisyysarviolle. Perusterveydenhuollon, akuuttilääketieteen ja ensihoidon toimijoiden kannanotot taulukon ja ohjeiden sisältöön ovat ensiarvoisia, emmekä erikoisalayhdistykseksi itessään ota näihin kantaa. HTA-luokitustaulukon sisällön tarkistus ja hyväksyminen tulee tapahtua edellä mainittujen erikoisalojen ammattilaisista koostuvan työryhmän toimesta. Erikoisalayhdistyksenä voimme osaltamme auttaa tämän työryhmän edustajia valittaessa.

Suunnitellun palvelun implementointi käytäntöön tulee olemaan suuri ja pitkäaikainen ponnistus vaatien toistuvaa ja laaja-alaista tiedottamista ja mainontaa. Palvelun käyttöönottoa ja annettun palvelun laatua tulee alusta lähtien tarkkailla säännöllisesti siihen osoitetun/resursoitun työryhmän toimesta. Mahdollisiin epäkohtiin tulee puuttua nopeasti ja korjaavia toimia tulee tehdä aktiivisesti, mikä kokonaisuudessaan on yksi tärkeimmistä tätä palvelutoimintaa kehittävästä tekijöistä.

Ennen palvelun laajempaa käyttöönottoa on pohdittava päivystysavun työntekijöiden velvollisuuksiin ja vastuisiin liittyvät kysymykset. On ilmeistä, että etäkontaktiin perustuva hoitosuhde on haavoittuvainen ja virhealtis, eikä työntekijää tule vastuuttaa asioista, joihin hän ei voi jo pelkän potilaskontaktitavan vuoksi vaikuttaa. Toimintatavat mahdollisten väärin arviointien tapahtuessa tulee olla mietittynä etukäteen.

Tampereella 29.2.2020

Suomen Anesthesiologiyhdistyksen puolesta

Eija Junttila, Suomen Anesthesiologiyhdistyksen puheenjohtaja